

1931-ben megalakult „Magyar Kórus” Zeneműkiadó Vállalatnak. 1934-ben pedig a megindult „Éneklő Ifjúság”-mozgalom a világi népdal és a népi kóruskultúra mellett a gregorián ápolását is célul tűzte ki.

Az elmúlt ötven év tevőlegesen nem járult hozzá az egyházzene ápolásához. A gregorián visszaültetését a nemzeti nyelvű liturgia bevezetése sem segítette elő. (1963. II. Vatikáni Zsinat). Viszont az Éneklő Egyház munkaközössége szívós, kitartó munkával és hittel küzd a mai napig a musica sacra méltó helyre kerüléséért.

Megjegyzés: Cikkem megírásában *Dobszay* tanár úr előadásaira és gyakorlati útmutatásaira támaszkodtam. Felhasználtam még *Huber Frigyes*: A gregorián korális és *Werner Alajos*: Az éneklő Egyház című művét. A téma iránt érdeklődők szíves figyelmébe ajánlom *Dobszay László*: A gregorián ének kézikönyve című művét, amely 1993-ban jelent meg Budapesten az Editio Musicanál.

JEGYZETEK

1. kanció: verses, költött, strófás, egyházi népének.
2. Nagy Szent Gergely pápát (+604.) mindig galambbal ábrázolják az iniciálék nyomán, amint a Szentlélek éppen a gregorián dallamokat súgja a fülébe. Ideje, hogy eloszoljon ez a naív kép. Ő maga valóban gazdag, befolyásos, nemesi család sarja. Minden bizonnyal tanult zenét mint a quadrivium egyik ágát. Politikai, tudományos pályára készült, és fiatalon Róma prefektusa lett. Röviddel ezután beállt a Szt. Benedek rendbe. A pápa kiemelte őt konstantinápolyi követé. Itt híres énekkarok és karnagyok tevékenységét ismeri meg, ezt hasznosítja Rómába való visszatérésekor, amikor a schola cantorum irányítása is feladata lesz. Öröklött vagyonát pápaként a forrongó Európa nyomorának enyhítésére használja fel. Életrajzírói szerint feltehető, hogy az énekes iskola (schola cantorum) megszervezése, valamint az Antifonárium cento összegyűjtése fűződik a nevéhez.
3. preferáció: a mise központi 2. főrészét bevezető, már a III. században följegyzett dialógus és szózat.
4. neumaírás = meghatározását taglaló elméletek:
  - a) Az antik prozódia jelei. Tehát a retorikai jelekből származik az a nóta, vagyis jel, amelyet neumának mondunk.
  - b) A latin neumaírás elemei, a bizánci hangjegyírás elemeinek leszármazottja.
  - c) A vezénylő kéz mozgását rajzolja le.
5. tropus: a liturgikus énekbe történő különféle betoldások közös neve.
6. sequentia: a mise-allelujához hozzáfűzött, általában szillabikus énekvers.
7. alleluja: ószövetségi felkiáltás (Dicsőítsétek Javhét!) először rövid, szinte szillabikus intonációval mondja ki az alleluja szót a szólista, ezt a kórus megismétli, és a záró *a* szótagot melizmásan folytatja. Ezután következik a verzus, az alleluja motívumait is felhasználva éneklő a szólistól. A tételt az alleluja közös ismétlése zárja le.
8. rímes officium: az új stílust hordozó verses antifóna.
9. antifóna: a két félkórus által recitált zsolttár keretverse, önmagában zárt formájú dallam.
10. responzorium: a zsolttárt a szólista éneklő, melyre a közösség refrénnel válaszol.

DR. H. TÓTH ISTVÁN
Tanítóképző Főiskola
Kecskemét

Népköltészet és olvasástanítás

Tudománytörténeti adatokkal tudjuk bizonyítani, hogy az olvasástechnika tanításának kezdeti szakaszán mindig merítettek a folklór tiszta forrásából mind a gyakorló pedagógusok, mind az olvasókönyvek írói. Mi motiválhatta őket? Mi készítet bennünket még ma is az ismeretlen szerzőjű költészetből való válogatásra? A mondókák, a rignusok, a névcsőfolók, az időjárásjós-

lók, a feleselők ritmusa, könnyed szójátéka, játékosága, hangulata. A proverbiumok mellett a mesék műfaji és témagazdagsága, a mondák valóságközelítő, de még a meseszerűséget leképező nyelvezete, kifejezésvilága adott és ad a mai olvasástanítási gyakorlatunkhoz is igényes szemelvényvariációkat.

Ezekkel a példákkal helyesejtési, artikulációs gyakorlatokat kezdeményezhetünk, s kiválóan alkalmasak a hangoztató-elemző olvasástanítás motivációs bázisának gazdagítására is.

Csicseri-borsó, pörög az orsó,

Csurog a csurgó, teli a korsó.

A csirke ne legyen okosabb a tyúknál.

Dolgos kéz, művelt ész, olyan kincs, mely el nem vész.

Igaz ez a régi szólás:

Ahány ház, annyi szokás.

A tavasznak nincsen párja,

Ember, állat alig várja.

Hangulatos olvasmány, varázslatos szépségű ez a találós mese is:

Kerek Istenfája,

Szép tizenkét ága,

Szép tizenkét ágán ötvenkét virága,

Ötvenkét virágán három aranyalma.

Aki kitalálja, hull a virág arra.

Képszerűségével, gondolatritmusával, könnyen megfejthető rejtvényével vált a gyermekek szívesen olvasott versévé.

Amikor meséket olvastunk, kiváltképpen ha a dramatizáló olvasást gyakoroltatjuk, a beszédképesség fejlesztése mellett az olvasásképeséget kondicionálhatjuk a *szövegfonetikai eszközök* szempontul adásával:

a) a beszédtempó, beszédszünet, időtartam helyes megválasztásával;

b) a jelentésármalyó szószerkezet-, mondat-, szövegtagolással;

c) a hangerő, a hanglejtés, a hangmagasság, a hangsúly és a hangszínezet tudatos alkalmazására neveléssel,

ugyanis ezekkel kiválóan bizonyíthatják, és bizonyítják is növendékeink, hogy milyen színvonalon értik a szövegműbe foglalt *denotatív jelentést*, továbbá az azon túli, vagyis a *konnotatív információt*. Megemlítendő, hogy a mesék költészetesztétikai telítettségű művészi nyelvét, a művészi közlés formanyelvét erősen irányított elemzésben képesek – főképp a 10-11 éves gyermekek – látni, érteni. Ez az általánosított megállapítás nemcsak a meseértést kutató vizsgálatokból, hanem a pedagógiai-pszichológiai megfigyelésekből, törvényszerűségekből is adódik.

Szükségesnek látom egy problémafelvető meseértés-kutatás bemutatása előtt tisztázni, miképpen gondolkodom az olvasásról.

Az *olvasás* a kommunikációs nevelés, a nyelvhasználatra nevelés szerves része, tudniillik a *beszéddel* és az *írással* szoros összefüggésben működik, ugyanis az olvasás is tanult készség, mégpedig alapkészség, vagyis *tudás*. Aki ennek birtokába jutott, az képességet sajátított el. Az olvasó az olvasási készséget/képességet fejlesztő tevékenységtermékeken keresztül információkat vesz fel és dolgoz fel (valamilyen színvonalon).

Ha az olvasás a tudás alkalmazását segítő, akkor *eszköztudás* az információk önálló vételét, a nyomtatott szöveg megértését lehetővé tevő tudás. Ennek eredményeképpen az olvasók (esetünkben a gyermekek) eljuttathatóak az önműveléshez, az önképzéshez, az önneveléshez szükséges kritikai kutató olvasáshoz, vagyis az új értékeket előállító olvasás szintjére.

Az eddig elmondottakat realizálhatjuk *néma olvasással*, ezen belül az olvasás időtartamának és ütemének a fejlesztésével, továbbá a feladat(ok) értelmezésével, megoldásával stb. A *hangosolvasás* nemcsak az olvasástechnika fejlesztését jelenti, hanem a feladat(ok) értelmezését,

illetőleg megoldását is. A poétikai funkciót érvényesítő felolvasás/dramatizáló olvasás, a szövegtolmácsolás történhet segédlettel vagy emlékezetből is.

A *minőségi olvasástudást* sok tényező befolyásolja, ezek erőteljesen hatnak a kisgyermek képességeire, s természetesen eredményeikre, olvasásuk, olvasmánymegértésük színvonalára is. Lássunk néhány példát az olvasástudást befolyásoló objektív és szubjektív tényezők közül!

- a) Szociokulturális háttér.
- b) Értelmi, érzelmi fejlettség.
- c) Beállítottság az olvasáshoz, az adott szöveghez.
- d) Előzetes ismeretek a szöveggel kapcsolatban.
- e) A tanító nevelő-oktató tevékenységének színvonala és minősége.

Az olvasásszokás-fejlesztő szemlélettel a gyakorlatban szánjunk jelentősebb szerepet a meséknek, a meseértelmezésnek mind témájuk, mind műfajuk, továbbá formájuk és természetesen nyelvi-stilisztikai apparátusok vonatkozásában. Arról van szó ugyanis, hogy az *Egyszer volt, hol nem volt...*, a *Hol volt, hol nem volt...*, a *Volt a világon egyszer...*, az *Élt egyszer egy szegény ember...* meseindítás világteremtő, megifjító, csodateremtő képességű, tisztaszavú, őszinte hangú, világképet formáló; a világmindenséget megismerni akaró gyermek személyiségét gazdagítja a mese. Az emberiség egyetemes értékeit képes felmutatni.

Mi lehet az oka, hogy ennyire fontos a mese? A mesék segítik kidolgozni belső érzéseinket, ugyanis tükrözni képesek az időben és a térben meghatározott olvasó félelmeit, örömeit. A mese tanítja meg a gyermekeket arra, hogy ki kell lépni a világba, és meg kell találni az új társakat az élet újabb szakaszaihoz.

Az elemi oktatásban mindig megbecsült helye volt az *állatmeséknek*. Az állatszereplőkkel, az ő tulajdonságaikkal eredményesen tudjuk gyarapítani növendékeink szókincsét, fogalombázisát. Mennyi kedves és tanulságos történetet olvastunk, mondatunk el, idéztünk fel békáról, lóról, szanárról, kígyóról, rókárról, hangyákról, egekről, nyulakról, galambokról, méhekről, és a többiekéről. A legváltozatosabb tanulságokat ismertetjük meg velük kapcsolatban. Tudják, hogy melyek a szorgosak, hűségesek, félelmetesek, ravaszok, rútak, szépségesek, szelídek, fecsegők, hízelgők, szemtelenek, alattomosak stb.

A Kiskunhalasi Általános Művelődési Központ 201 alsó tagozatos, elemi oktatásban részt vevő tanulóját vontam be egy *meseértés-kutatásba*. Egy-egy állatmesét kellett elolvasniuk, majd a történethez fűződő feladatok megoldása következett. A feladatlapon egyszerre volt olvasható mind a mese, mind a megoldandó kérdések, problémák, tennivalók köre.

Lássunk néhány adatot az elolvasásra, majd elemzésre, értelmezésre választott szemelvényekről!

- a) Mind a négy évfolyam részére klasszikus felépítésű, tehát rövid, lényegretörő indítással szerkesztett, tanító célzatú állatmesét választottam.
- b) Amint látható az adattárból: 2-4 bekezdésnyi, 7-10 mondategészből álló, 15-20 mondategységből építkező, 70-75 szót tartalmazó, szövegtipológiai szempontból a szájhagyományozó költészetből eredeztetett költői szövegművek feldolgozásával bizonyították a gyerekek, hogy mit és milyen színvonalon értettek meg az olvasottakból.
  1. osztály: *A farkasról a bárányról* 3B/10ME/16me/72 szó.
  2. osztály: *A farkasról és a daruról* 4B/10ME/20me/73 szó.
  3. osztály *A jegenyéről és a szilfáról* 2B/7ME/15me/70 szó.
  4. osztály: *A lóról és az oroszlánról* 4B/8ME/20me/75 szó.

Megjegyzés: B=bekezdés; ME=mondategész; me=mondategység.

(Átlaggal élve: 3,25B/8, 75ME/17,75me/72,5 szó.)

- c) A 3. osztályosok részére választott mese jellemzői lényegében semmiben sem térnek el a többiekétől, ami a nyelvezetet, a műfajt és az eredetet illeti. A szerkezetről valló adatok kívánnak magyarázatot. Erősen befolyásolták a szemelvény kiválasztásakor a gyermekek értelmi színvonalát bemutató tanulmányi eredmények, az olvasáshoz fűződő ambivalens érzésviláguk is óvatosságra intett. Igazából nem sok sikert értek el sem a tanítók, sem a növendékek, sem az olvasókönyvek.

Sor- szám	Tevékenységek (Feladatok-teendők)	Eredmények-értékek teljesítmény			
		1. a-b (N=51)	2. a-b (N=45)	3. a-b (N=55)	4. a-b (N=50)
1.	A szereplők felismerése aláhúzással	95/102 93,13%			
	megnevezéssel		88/90 97,77%	110/110 100,00%	100/100 100,00%
2.	Cselekményelemek- jellemvonások				
	a) cselekményelemek kapcsolása a szereplőkhöz csoportosítással	279/357 78,15%	344/360 95,55%	10/55 18,18%	
	b) jellemvonások kapcsolása a szereplőkhöz csoportosítással	48,51 94,11%	251/270 92,96%	286/385 74,28%	
	c) szereplők jellemzése gyűjtéssel, válogatással csoportosítással	41/102 40,19%	37/90 41,11%	64/110 58,18%	296/400 74,00%
3.	A cselekményegész megragadása-értelmezése				50/50
	feleletválasztással				100,00%
	véleménynyilvánítással				47/50 94,00%
	rendalkotással	131/204 64,21%	207/360 57,50%	109/220 49,54%	
	vázlatkészítéssel				129/150 86,00%
	címadással	72/102 70,58%	62/90 68,88%	81/110 73,63%	46/50 92,00%
4.	Kifejezés és szövegértelmezés				
	a) szinonimával				
	értelmezéssel, helyettesítéssel				74/150 49,33%
	b) közmondással				45/50
	választással				90,00%
	felidézéssel				27/50 54,00%
5.	Műfajismeret				
	véleményalkotással, indoklással				66/100 66,00%
1-5.	EGYÜTT	666/918 72,54%	989/1260 78,49%	660/990 66,66%	880/1150 76,52%

Milyen tevékenységek, feladatok, teendők kerültek előtérbe a meseértés-kutatás szempontjából? Mindenekelőtt a szereplők felismerését követeltem meg. A szövegértő tudás figyelembevételével az elsősök aláhúzással, a többiek konkrét megnevezéssel bizonyították – természetesen írásban –, hogy kik az adott történet hősei. A teljesítmény 93–100% közötti.

A feladatok következő körébe a cselekményelemekről és a szereplők jellemvonásairól olvasottak elemzése került. Az adatok csoportosítását kívántam akkor, amikor cselekményelemeket, továbbá jellemvonásokat kellett a szereplőkhöz rendelniük a gyerekeknek. A meseszövegek explicit és implicit információi alapján – gyűjtéssel, válogatással – a szereplők jellemzését is elvártam. A cselekményelemek és a jellemvonások csoportosításában a 3. osztályosok eléggé lemaradtak a többiektől. A szereplők írásbeli jellemzésekor logikus fejlődési tendencia alakult ki, hiszen az első osztálytól a negyedik osztályig a 40%-tól a 74%-ig nőtt a teljesítményszint úgy, hogy az 1-2. osztályosok teljesítménye közeli, a 3.-os gyerekek teljesítménye pedig a 4. osztályosok által elért értékhez közelít inkább. Hangsúlyozom a feladat, ezáltal a teljesítmény összetettségét, ugyanis olvasás, válogatás, céltudatos gyűjtés, információ-csoportosítás, mondatalkotás után írásban való rögzítés következett. Az elemi oktatásban részt vevő tanulók munkáltatásának tervezésekor – sajnos – hajlamosak vagyunk a részfeladatok figyelmen kívül hagyására, illetőleg elfelejtésére.

Fontosnak tartottam a cselekményegész megragadásának, értelmezésének színvonaláról szóló adatok gyűjtését, tanulmányozását is.

A 4. osztályosok a cselekmény egészét feleletválasztással megbízhatóan látják át, teljesítményük 100%. Ugyanők, amikor véleményét nyilvánítottak az olvasott szemelvényről, 94%-os értéket nyújtottak. Jó színvonalú vázlatokat írtak a 4.-es gyerekek; 86%-os teljesítményük igazolja, hogy logikus rendben ragadják meg a mese információstruktúráját.

A 3. osztályosok 49,54%-os pillanatnyi tudást mutattak fel, amikor a kiegészítő művelettel vázlatot szerkesztettek a cselekmény egészéről.

Rendalkotással kellett bizonyítaniuk az 1-2. osztályosoknak, hogy értik-e a cselekmény egészét. Az elsősök 64,21%-os teljesítményét elfogadhatónak vélem, kiváltképp, ha emlékeztetek a műfajra: állatmese cselekményét kellett rendezniük számozással. Azzal nehezítettem a teendőjüket, hogy négy mondategészt kellett elolvasniuk, az eredeti történettel újra és újra egybevetniük, majd a helyesnek vélt döntés után számozással állították sorba a cselekményegészt adó, részinformációkat hordozó mondategészeket. A másodikosok 57,50%-os teljesítményének elemzéséhez feltétlenül hozzátartozik egy rövid háttérinformáció. A gyerekeknek szokatlan volt, hogy (mindössze) két-két elemű szintagmával szerkesztett változatban látták leírva az előbb olvasott állatmesét. Nyolc – egyébként határozós, illetőleg tárgyias – szó szerkezetet kellett számozással elrendezniük.

A meseértés-kutatásba bevont 201 tanulónak volt egy teljesen – még a feladatot adó utasításban is – megegyező teendője: a *címadás*. A teljesítmény – véleményem szerint – viszonylagos kiegyenlítettséget, illetőleg logikusnak nevezhető magas értéket jelent, ugyanis a 4. osztály tanév végi adata a folyamatos fogalmazástani transzferhatását is érzékelteti. A 70,58%-os eredmény felmutató elsős kisdíjakok ugyanúgy dicséretet érdemelnek, mint a 92%-ot teljesítő negyedikes tanulók.

Az alsó tagozatos tanulmányaikat befejező gyermekeknek (50 fő) még két feladattípust adtam. Szinonimával és közmondással *kifejezés*-, valamint *szövegértelmezést* kellett végezniük. 58,4%-os teljesítményszintet értek el az archaikus, illetőleg a ritkán alkalmazott kifejezések helyettesítésével, továbbá az állatmese lényegének közmondással történő értelmezésével. Feladatul kapták még a 4.-es diákok, hogy írják le: Miért nevezzük *állatmesének* az olvasmányt? Műfajismeretüket többségükben indokokkal támasztották alá, így véleményalkotásuk 66%-os teljesítményszintű.

A Kiskunhalasi Általános Művelődési Központ 201 kisdíkjának meseolvasás-, meseértés-színvonalá megnyugtató. Az adatok részletes, tüzetes elemzése azt igazolja, hogy az olvasás

technikai szintjének szüntelen – legalábbis rendszeresnek mondható – fejlesztése közben a szereplők megnevezése, egyszerű jellemzésük mellett az olvasmány cselekményegészének címadással történő megragadása kitüntetett fontosságú feladat az érintett tanítók anyanyelvpedagógiai szemléletében és gyakorlatában.

Világossá vált a rendelkezéseimre álló információkból, hogy tanítóképző főiskolásainkkal sokkal tudatosabban kell tanítanunk a *problémamegoldó olvasás technológiáját*. — — —

Visszatérve a konkrét meseértés-kutatáshoz, egyetértek Báthory Zoltán gondolatával: „a vizsgálatok eredményei természetesen *nem általánosíthatók*”, mivel az adatok „közvetlenül nem hasonlíthatók össze! – legfeljebb a tendenciák”. Adatgyűjtésem diagnosztizáló jellegűnek is nevezhető. A diagnosztikus értékelés általánosabb értelmezése lehetővé teszi, hogy ezt az értékelési formát az olvasáspedagógiai folyamatban bármikor elvégezhessük, hiszen a diagnosztikus értékelés mindenképpen a fejlesztés céljait segíti, illetőleg szolgálja.

Végezetül mellékelem az egyes osztályokban használt feladatlapokat.

FELADATLAPOK

TANÉV VÉGI FELMÉRÉS: A NÉMA-ÉRTŐ OLVASÁS KÉSZSÉGSZINTJÉNEK ELLENŐRZÉSE

1. osztály

A) Olvasd el figyelmesen a következő szöveget! Feladatokat kell megoldanod!

B) A farkasról és bárányról.

C)

1. Kik a mese szereplői? Húzd alá a helyes válaszokat!

róka	oroszlán
farkas	béka
bika	bárány

2. Mit csinált a farkas? Mit csinált a bárány? Kösd össze a helyes válaszokat!

	ivott	
	megfedtte	
farkas	reszketett	bárány
	dörgött	
	könyörgött	
	megszaggatta	

3. Mit akart a farkas? Húzd alá a helyes választ!

Beszélni akart a báránnyal.
Játszani szeretett volna a báránnyal.
Meg akarta enni a bárányt.

4. Számozással állítsd sorba ezeket a mondatokat az olvasmány alapján!

___ Keményen dörgött a farkas.
___ Megfedtte a bárányt.
___ A farkas meglátta távol a bárányt.
___ Torkon ragadta a bárányt.

5. Mi a véleményed a farkasról? Egy mondattal válaszolj írásban!

6. Adj új címet a mesének! Írd le!

2. osztály

A) Olvasd el figyelmesen a következő szöveget! Feladatokat kell megoldanod!

B) A farkasról és a daruról

C)

1. Kik a mese szereplői? Írd le!

2. Csoportosítsd ezeket a kifejezéseket! *A számjegyeket írd a megfelelő szereplőkhöz!*

1. torkába nyújtotta; 2. torkán akadt; 3. a csontot kivette; 4. bárányt evett; 5. segítséget kért;
6. jutalmat kért; 7. senkit nem talált; 8. kicsúfolta a darut

farkas:

daru:

3. *Állítsd sorba az olvasmány alapján a fenti kifejezéseket! (A 2. feladat kifejezéseinek csak a sorszámát írd le!)*

4. Ki milyen volt? *Kösd össze a helyes válaszokat!*

	segítőkész	
	torkos	
farkas	hízlekedő	daru
	ügyes	
	csúfolkodó	
	megszégyenített	

5. Te hogyan vélekedsz a történetről? *Írd le!*

6. Adj új címet a mesének! *Írd le!*

3. osztály

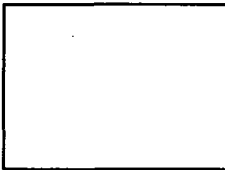
A) *Olvasd el figyelmesen a következő szöveget! Feladatokat kell megoldanod!*

B) *A jegenyéről és a szilfáról*

C)

1. Kik a mese szereplői? *Írd a nevüket a lenti négyzetekbe!*

2. Mit tudál meg a szereplőkről? *Kösd össze a helyes válaszokat!*

megvető
alacsony
gőgös
rátartó
szerény
szókimondó
dicsekvő

3. Miért tanította a szilfa a jegenyét? *Húzd alá a helyes választ!*

A jegenye megvetette a szilfákat.

A hajókba vitorlának használják a jegenyét.

A szilfa alacsony, haszna nincs.

Azzal bosszantotta a jegenye a szilfákat, hogy alávalók.

A jegenye dicsekedett az érényeivel.

4. *Egészítsd ki az olvasmány alapján ezt a hiányos vázlatot!*

a) A jegenye _____ a szilfákat.

b) A _____, és haszon nélküli.

c) _____

d) _____

e) Szeretnél olyan lenni az életedért cserébe, mint mi vagyunk!

5. Kinek adsz igazat: a jegenyénck vagy a szilfának? *Írd le a véleményed!*

6. Adj új címet a mesének! *Írd le!*

4. osztály

A) *Olvasd el figyelmesen a következő szöveget! Feladatokat kell megoldanod!*

B) *A lóról és az oroslánról*

C)

1. a) Kik az olvasmány szereplői? Írd le!

b) Gyűjtsd össze, majd írd le az egyes szereplők legfontosabb tulajdonságait!

_____ szereplők _____	_____
_____ tulajdonságaik _____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

2. a) Mit akart az oroszlán? Írd le a választ!

b) Mi a véleményed a ló tettéről? Írd le a véleményed!

3. Fejezd ki másképpen!

agg volt _____
erejével nem bírt _____
csalárd _____

4. a) Melyik közmondás fejezi ki legtalálóbban a történet lényegét? *Húzd alá!*

Gyakorlat teszi a mestert!
Szegény ember vízzel főz.
Addig nyújtózkodj, amíg a takaród ér!
Aki másnak vermet ás, maga esik bele.
Kicsi a bors, de erős.

b) Ismersz olyan szólást, közmondást, amelyik illik az olvasmányhoz? Írd le!

5. Állítsd össze három mondatból az eseménysort! Írd le a vázlatot!

a) Bevezetés: _____
b) Főrész: _____
c) Befejezés: _____

6. a) Adj új címet a mesének! Írd le!

b) Miért nevezzük állatmesének az olvasmányunkat? Írd le a választ!

CSICSELYNÉ KORBELY ZSUZSANNA
Petőfi Sándor Általános Iskola
Szarvas

Emlékező műsor a 2. világháború befejezése alkalmából

Közeleg a 2. világháború befejezésének 50. évfordulója (Európa: - V. 9.; Ázsia: - IX. 2.) Erre az alkalomra állítottam össze ezt az emlékező irodalmi műsort.

1. Európában 50 évvel ezelőtt, 1945. május 9-én fejeződött be a II. világháború. Az I. világháború négy évével szemben 6 esztendeig tartott, közel 2 milliárd embert érintett. 50 millió ember pusztult el. Európa, Ázsia, Afrika és Óceánia 40 országára terjedt ki.

2. Radnóti Miklós: Törédék